

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ COĞRAFYAYA
YÖNELİK ÖZYETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜBRA ELİBAL

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ FUNDA VARNACI UZUN

AKSARAY 2019

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ COĞRAFYAYA
YÖNELİK ÖZYETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜBRA ELİBAL

DANIŞMAN

FUNDA VARNACI UZUN

AKSARAY 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı :KÜBRA

Soyadı :ELİBAL

Bölümü :Sosyal Bilgiler Eğitimi (Tezli Y.L)

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin incelenmesi

İngilizce Adı : Social Studies examination of teacher candidates ' self-efficacy levels for geography

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kübra ELİBAL

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Kübra ELİBAL tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Funda VARNACI UZUN

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

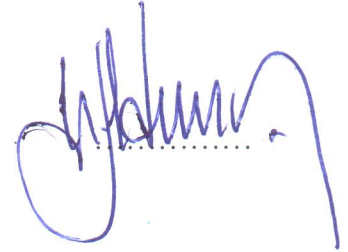
Üye: Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

Üye: Dr. Öğretim Üyesi Tahsin YILDIRIM

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Savunma Tarihi: 10/06/2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun 01/06/2019 tarih ve 2019/31-S sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrenci

Kübra ELİBAL

İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

TEŞEKKÜR

Çalışmamda tez danışmanım, hocam ve bir abla olarak kendisinden çok değerli bilgiler aldığım, kötü hissettiğim ve çalışmayı bırakmak üzere olduğum zamanlarda destekleyici ve azim verici sözleriyle beni heveslendiren, çalışma azmi veren ve hayatım boyunca peşini bırakmayacağım çok kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Funda VARNACI UZUN'a en yürekten saygılarımı ve şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmamı yaparken gittiğim okullarda bana bir hoca olarak bir danışman olarak yardımcı olan Kırıkkale üniversitesi Sosyal bilgiler Ana Bilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Rafet METİN'e, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dekanı kıymetli hocam Prof. Dr. Ali MEYDAN'a ve Necmettin ERBAKAN Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünde Çalışan ve istediğimde her güzel şeyi başarabileceğime olan sonsuz inancıyla beni yüreklendiren kıymetli ve pek saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üy. Adnan Doğan BULDUR'a teşekkürler.

Kübra ELİBAL

Babama ve anneme...

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ COĞRAFYAYA
YÖNELİK ÖZYETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Kübra ELİBAL AKSARAY 2019

ÖZET

Bu araştırmanın amacı İç Anadolu Bölgesi'ndeki Aksaray, Hacı Bektaş Veli, Kırıkkale ve Necmettin Erbakan üniversitelerinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin tespit edilmesidir. Çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim döneminde Aksaray, Kırıkkale, Necmettin Erbakan, Hacı Bektaş Veli üniversitelerinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü okuyan öğrencilerden tesadüfi yöntemle seçilmiş 515 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nicel verilere dayalı ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Veri toplama aracı olarak Şimşek (2016)'ın ölçek formu kullanılmıştır. Veriler toplanırken, Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerini belirlemek için ölçeğin ilk bölümünde öğrencilerin kişisel durumlarını belirleyen demografik sorular, ikinci bölümünde Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Karşılaştırmalar için verilerin normal dağılım göstermesi durumunda bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygun görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin değişkenlere göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t testi, uygulanmıştır. Bu araştırmaya göre Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyleri çok yüksek "Kesinlikle katılıyorum" seviyesinde çıkmıştır. Ancak, yapılan madde analizi sonucunda öğretmen adaylarının gerek alması oldukları ortalama puanları gerekse yüzde değerleri açısından özyeterlik düzeylerinin maddelere göre farklılık gösterdiği görülmektedir

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler Eğitimi, Coğrafya, Özyeterlik

Sayfa Sayısı : 67

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Funda VARNACI UZUN

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
INVESTIGATION OF TEACHING CANDIDATES' TEACHING
PERFORMANCE LEVELS FOR GEOGRAPHY

Master Thesis

Kübra ELİBAL AKSARAY 2019

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the self-efficacy levels of social studies teacher candidates studying in Aksaray, Hacı Bektaş Veli, Kırıkkale and Necmettin Erbakan universities in Central Anatolia. The study was carried out on 515 randomly selected students from the departments of social studies teaching at Aksaray, Kırıkkale, Necmettin Erbakan, Hacı Bektaş Veli universities in 2018-2019 academic year. Relational screening models are research models aiming to determine the existence and / or degree of change between two and more variables. Scale form of Şimşek (2016) was used as data collection tool. In the first part of the scale, demographic questions determining the personal status of the students were used to determine the self-efficacy levels of the social studies teacher candidates for geography, and the self-efficacy level of the social studies teacher candidates for geography was used in the first part of the scale. The data obtained were analyzed using SPSS program. Independent t-test and one-way analysis of variance were considered appropriate if the data showed normal distribution for comparisons. In order to determine the differentiation status of self-efficacy levels of social studies teacher candidates according to the variables, t test was applied. According to this study, self-efficacy levels of social studies teacher candidates towards geography were very high “I strongly agree”. However, as a result of item analysis, it is seen that the self-efficacy levels of pre-service teachers differ in terms of their average scores and percentage values.

Keywords : Social Studies Education, Geography, Self-Efficacy

Page Number : 67

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Funda VARNACI UZUN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	iv
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	v
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	vi
TEŞEKKÜR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	x

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Araştırmanın Problemi.....	4
1.4. Alt Problemler	4
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Bilgiler Kavramı.....	6
2.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Coğrafya ile İlişkisi	6
2.3. Özyeterlik Kavramı.....	8
2.3.1. Özyeterlik Kavramının Tanımı	8
2.3.2. Özyeterlik Algısının Kaynakları	11
2.3.3. Özyeterliğin Önemi.....	12
2.3.4. Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnancı.....	13
2.3.5. Özyeterlik İle İlgili Alan Yazını Çalışmaları.....	16

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli.....	20
3.2 Evren ve Örneklem	20
3.4. Veri Toplama Araçları	20
3.5. Veri Analizi	21

IV. BÖLÜM

BULGULAR

4.1.Çalışma grubunun Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımı	22
4.2 Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeğine Yönelik Bulgular	24
4.2.1.Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeylerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	28
SONUÇ VE TARTIŞMA	36
EKLER	44
ÖZGEÇMİŞ	46

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1.1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı	22
Tablo 4.2.1. Katılımcıların Ölçek İfadelerine İlişkin Katılım Yüzdelерinin Dağılımı	24
Tablo 4.2.2. Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği Madde Puanları	27
Tablo 4.2.1.1. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu	28
Tablo 4.2.1.2. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Yaşа Göre Farklılaşma Durumu ..	29
Tablo 4.2.1.3. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşma Durumu	30
Tablo 4.2.1.4. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin KPSS Kursuna Devam Etme Durumuna Göre Farklılaşma Durumu	31
Tablo 4.2.1.5. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Sınıf Durumuna Göre Farklılaşma Durumu	32
Tablo 4.2.1.6. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Coğrafyayla Alakalı Dergi Ya Da Belgesel Takip Etme Durumuna Göre Farklılaşma Durumu	33
Tablo 4.2.1.7. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Coğrafyayla İlgili Doğa Koruma Kuruluşuna Üye Olma Durumuna Göre Farklılaşma Durumu	33
Tablo 4.2.1.8. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Coğrafyayla İlgili Sempozyum, Konferans Ya Da Toplantılara Katılma Durumuna Göre Farklılaşma Durumu	34
Tablo 4.2.1.9. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Üniversiteye Göre Farklılaşma Durumu	34

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Eğitim, insanın hayatı boyunca süre gelen ve bütün öğrenimleri kapsayan öğrenme işlevlerini ifade etmektedir. Eğitim insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşması ile başladığından en iptidai kavimlerden en gelişmişlerine, tek bir bireyden kalabalık insan topluluklarına kadar değişik biçimlerde hep var olmuştur ve onun hayatı süresince devam edecektir. Eğitimin temel işlevlerinden biri, bilgiyi toplumdaki insanlara iletmektir (Öztürk, 2012:7).

Farklı fiziksel mekânlarda hayat sürmekte olan insanlar buna bağlı bir şekilde sosyal mekânlarda farklılıklar arz etmektedir. İnsanlar parçası oldukları sosyal yapının geliştirmiş olduğu, normlarına, kurallarına etik ve ahlak kurallarına da uygun bir hayat sürmek zorundadırlar. Bu bağlamda farklı etkileşimler neticesinde insanın elde ettiği bilgi, değer ve beceriler onun içinde yaşadığı sosyal yapıya uyum sağlaması ve kendini kabul ettirebilmesi yönüyle önem arz etmektedir. İnsanın fitratında eğitime olan ihtiyacı bulunmaktadır. Bireylerin gerek kişisel gelişimlerini sağlayabilmeleri gerekse de içinde bulunduğu sosyal yapının değerlerini özümsetip sonraki nesiller aktarımının yapılarak sosyal yapının sürekliliği eğitimle gerçekleştirilebilir (Çelenk, 2000: 88).

Bireyin içinde yaşadığı toplum, uluslararası, ulusal ve yerel topluluğu içerir. Sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumu bütün boyutları ile öğrenmelerine, imkân veren en önemli disiplinlerden birisidir. Sosyal bilgiler dersi ilkökul ve ortaokul düzeyinde öğretilir. Sosyal bilgiler dersi ortaokullarda tarih, ekonomi, antropoloji, coğrafya, sosyoloji, siyaset, psikoloji, felsefe ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi alanlarını kapsayan, sosyal bilimleri disiplinler arası bir perspektifle bireye tanıtan, sosyal olay ve olguları bir bütünlük çerçevesinde değerlendiren, öncelikle kendini tanımayı ve insan olmanın farkındalıklarını içselleştirmesini amaçlayan bir programdır. Sosyal bilgiler eğitimi sayesinde öğrenciler, küresel toplumu oluşturan geniş insan ve kültür dizisini öğrenir. Öğrenciler, dünyada yaşayan insan topluluklarının hem tarihi hem de sosyolojik açıdan inceleyerek, insan topluluklarının kendi aralarında ve yeryüzüyle nasıl bir etkileşim içinde olduklarını daha iyi anlayabilecekler (Dönmez, 2003: 31).

Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitim programının tarihsel gelişimi incelendiğinde, 1926 eğitim programında dersin tarih, coğrafya ve yurttaşlık olarak ayrı ayrı öğretildiği görülmektedir. Ancak, 1967’de bütün bu dersler sosyal bilgiler adı altında birleştirildi. Ancak 1989’da, ders tekrar değişti ve yine ulusal tarihe, ulusal coğrafyaya ve vatandaşlığa bölündü. 1998 yılında, Türkiye’nin sosyal bilgiler dersi eğitim programında multidisipliner yaklaşım baskın hale geldi. 2004-2005 tarihine kadar ilköğretim ve birinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler programlarında tek disiplinli ve çok disiplinli yaklaşımlar sürdürülmüş; Disiplinler arası program yaklaşımı fazla dâhil edilmemiştir (Çelenk, 2000: 89).

Ancak, 2005 yılından bu yana, sosyal bilgiler programı, Türkiye’de ve dünyada eğitim alanında yaşanan gelişmelerden etkilenmiştir. Buna göre sosyal bilgiler programında bir yenilenme yapılmıştır. Dünya ve Avrupa Birliği standartlarına uyumu göz önünde bulundurarak; tüm dersler için ortak eleştirel düşünceyi kullanmak, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, soruşturma, problem çözme, bilgi teknolojisi, artan girişimcilik becerileri yeni programların temelini oluşturur. Değişen sosyal bilgiler programı da bu yaklaşım üzerine inşa edilmeye çalışılmıştır. Mevcut sosyal bilgiler programının amacı; problem çözme ve karar verme becerisine sahip, eleştirel ve yaratıcı düşünen, öğrendiklerini anlayan, kendilerine aktarılan bilgiyi sorgulayan etkili bireyleri yetiştirmektir. Öğrencilerin derslere aktif katılımı öğrenmeyi olumlu yönde etkiler. Ders boyunca öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır. Türkiye’de ki mevcut sosyal bilgiler programında etkili öğrenmeyi sağlamak için, öğrencilerin bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulduğu ve aktif katılımın sağlandığı öğrenme ortamlarında mümkün olan öğrenme-öğretme sürecinde yer almaları gerekmektedir (Tozlu, 2003: 26-28).

Sosyal bilgiler programı çerçevesinde coğrafya disiplini her zaman önemini korumuştur. Coğrafya, insanla fiziki çevre arasındaki karşılıklı etkileşimi anlamamıza yardımcı olmaktadır. Sosyal bilgiler, insan faaliyetlerini çevre ile ilişkilendirebilmek için eşit olarak tasarlanmıştır. Bütün coğrafya dalları ortak yaşam alanlarını, kültür, etkileşimi, kaynak donanımını, teknolojiyi, kurumları, sosyal değişimi, ulaştırmayı, seçimi vb. ortak kavramları paylaşır. Bu kavramlarda, insan kendisini tüm insan faaliyetlerinin merkezinde bulur. Coğrafya ve sosyal bilgiler arasındaki ilişkinin bu değerlendirmesi, iki disiplinin

birbirinden ayrılamayacağını, birinin diğerini etkilediğini göstermektedir (Sönmez, 1997: 3).

Sosyal bilgiler dersinin en önemli alanlarından birisi olan coğrafya bilgisinin okullarda öğrencilere başarılı bir şekilde aktarılabilmesi için öğretmenlerin bu alanda yeterliliği ön plana çıkmaktadır. Öğretmenler, nitelikli eğitimin en önemli parçasıdır. Bir öğretmenin bilgi tabanının bu gelişimi ve zenginleştirilmesi, öğretmenlerin çocuklarla iyi bir profesyonel düşünme, planlama ve uygulama için gerekli olan bilgi, beceri ve duygusal zekâyı eleştirel olarak edinmeleri ve geliştirmeleri için tasarlanması gereken profesyonel gelişim hedefidir. Bunun için öğretmenlerin nitelikleri, öğretme ve öğrenmenin kalitesini etkileyen en önemli noktalardan biridir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının yetiştirilmeleri sürecinde ve sonrasında farklı alanlarda yeterlilikleri üzerine yapılan bilimsel çalışmalarla araştırılmaktadır. Bu alanda çalışma eğiliminde önemli bir artış gözükmektedir. Bu çalışmalarda odak noktalardan birisi de öğretmenlerin belli alanlardaki özyeterliklerinin ölçülmesine yönelik gerçekleştirilmektedir (Köken, 2002: 92-98).

Öğretmenlerin öz yeterliği, sınıfta etkinliklerini şekillendiren önemli bir motivasyon kaynağıdır. Başka bir deyişle, öğretmenlerin öz yeterliği, sınıflarını düzenleme ve yürütmede inançları olarak açıklanabilir. Öte yandan, yüksek öz yeterliliğe sahip olmak aynı zamanda gurur, memnuniyet ve olumlu etkileri de beraberinde getirmektedir. Özyeterlik inançlarının öğretilmesi, öğretmenlerin öğretime yatırım yapma çabalarını, belirledikleri hedefleri ve zorlu öğrencilerle çalışmadaki kalıcılığını etkilemektedir. Öz-yeterliliği güçlü olan öğretmenler daha yüksek düzeyde planlama ve organizasyon sergileme eğilimindedir, daha yüksek derecelerde farklı öğretim yöntemleriyle deneylerler ve yeni öğretim materyallerini araştırırlar (Yılmaz ve Tepebaş, 2011: 160-162).

Öğretmenlik bağlamında değerlendirildiğinde ise özyeterlik diğer mesleklere oranla daha büyük bir önem taşımaktadır. Bunun sebepleri başında öğretmenlerin özyeterliklerinin öğrencilerin gelişimlerini direkt olarak etkilemesi bulunmaktadır. Öğretmen özyeterliklerinin öğrencilerin gelişimiyle doğrudan etkileşim halinde olması, bu çalışma konusunun tercih edilmesinde ana sebeplerden birisidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı İç Anadolu Bölgesi'ndeki Aksaray, Hacı Bektaş Veli, Kırıkkale ve Necmettin Erbakan üniversitelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin tespit edilmesidir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Günümüzde özyeterlik alanında önemli çalışmalar yapılmış olmasına karşın sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ve özellikle de bu adayların coğrafya özyeterliklerine yönelik yapılmış çalışmalar sınırlıdır. Bu sebeple bu araştırmadan elde edilen bulguların; üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği bilim dallarında sürdürülen coğrafya alan dersi eğitimine yönelik yapılan çalışmalarına, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün sürdürdüğü öğretmen yetiştirme çalışmalarına, Hizmet içi Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın yeni hizmet içi ve hizmet öncesi eğitimler için yapacağı çalışmalara ve konu ile ilgili yapılacak diğer araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik algıları ne düzeydedir?

1.4. Alt Problemler

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik algıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya 'ya yönelik özyeterlik algıları sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya 'ya yönelik özyeterlik algıları üniversitelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya 'ya yönelik özyeterlik algıları kariyer hedeflerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik algıları mezun oldukları orta öğretim kurumuna göre farklılaşmakta mıdır?

- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya özyeterlik algıları coğrafyayla ilgili belgesel ya da dergi takip etme durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya özyeterlik algıları coğrafyayla ilgili seçmeli ders alma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya özyeterlik algıları coğrafyayla ilgili herhangi bir doğa koruma kuruluşuna üye olup olmama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya özyeterlik algıları coğrafyayla alakalı sempozyum, konferans ya da toplantılara katılma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Yalnızca Aksaray, Kırıkkale, Necmettin Erbakan, Hacı Bektaş Veli üniversitelerinde okuyan üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmış olmasıyla,
- Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarıyla,
- Verilerin analizinde kullanılan istatistikî yöntemlerle sınırlıdır.

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Bilgiler Kavramı

Garcia ve Michaelis'e göre (2001: 9), Sosyal bilgileri, *“demokratik bir toplumda sorumlu vatandaş yetiştirmek için insan ilişkilerinin incelenmesi ve kültürel mirasın temel özelliklerini aktaran program alanıdır.”*

2.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Coğrafya ile İlişkisi

Coğrafya yeryüzünün biçimlenmesini bu biçimlenmede etkili olan faktörleri ve yeryüzünde canlı hayatını oluşturan insan, hayvan ve bitki popülasyonları ile çevre arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin sonuçlarını inceler. (Atalay, 2005:1). Coğrafya çalışması, insanla yeryüzündeki faaliyetleri arasındaki ilişkiyi anlamayı, fiziksel durumun etkisini, anlamını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Sosyal bilgiler birimleri, insan faaliyetlerini çevre ile ilişkilendirebilmek için eşit olarak tasarlanmıştır. Bütün coğrafya dalları ortak yaşam alanlarını, kültür, etkileşimi, kaynak donanımını, teknolojiyi, kurumları, sosyal değişimi, ulaştırmayı, seçimi vb. ortak kavramları paylaşır. Bu kavramlarda, insan kendisini tüm insan faaliyetlerinin merkezinde bulur. Coğrafya ve sosyal bilgiler arasındaki ilişkinin bu değerlendirmesi, iki disiplinin birbirinden ayrılamayacağını, birinin diğerini etkilediğini göstermektedir. İyi ve katılımcı bir vatandaş olmak bölgesel olarak insanın yaşadığı çevre yanında dünya ve evreni tanımasıyla gerçekleşebilir (Özey, 2005:3).

Öztürk'e göre, (2008:16),

Doğada insanın kendini keşfetmesi ve ardından doğanın bir parçası olarak yaşadığı doğayı değiştirmek isteğiyle bilim doğmuştur. İnsanoğlu doğadaki değişimi kontrol etmek ve o değişimden kaynaklanan olumsuzluklardan en az biçimde etkilenmek için yaptığı çevresel gözlemler ile doğanın gizemini çözmeye başlamıştır. Gözlem becerisi bilimin temelinde yatan ilk adımdır. İnsanın gözlem becerisi de coğrafya biliminin gelişmesinde etkili olmuştur.

Safran (1993:2)'a göre,

Sosyal bilimlerin değişimi ve sürekliliği inceliyor olması, bireyi toplumsallaştırma amacı güden eğitimde sosyal bilimlerin etkin bir yer kazanmasına yol açmış, eğitimin, hem bir sosyal bilim dalı, hem de sosyal bilimlerin uygulama alanı durumuna gelmesi ise Sosyal bilgiler kavramını meydana getirmiştir. Sosyal bilgiler, bütün çeşitliliğiyle yeryüzüne bağlı olayları

tanıtan, bunların oluş sebeplerini açıklayan, vatandaşlık hak ve ödevlerinin, sorumluluklarının neler olduğunu belirten, kısaca insan ve onun sosyal/fiziki çevresiyle geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir.

Şahin (1998: 27)'in ifadesiyle, *“insanın içinde yaşadığı çevrenin doğal özelliklerini, insan doğal çevre etkileşimini ve bu etkileşim sonucu insanın ortaya koyduğu beşeri ve ekonomik etkinlikleri kendi prensipleri çerçevesinde inceleyerek sonuçlarını açıklayan bir bilim dalıdır.”*

Farklı konularla ilgili olarak karşımıza çıkan sorunları coğrafya biliminden elde ettiğimiz bilgiler vasıtasıyla çözümleyebiliriz. İnsan ile yeryüzü arasındaki etkileşimi inceleyen coğrafyayı öğrendiğimizde, dünyamızı onunla olan etkileşimimizi, ekonomik, beşeri ve fiziki yönlerden kavrayarak hem sosyal hem de siyasi duruşumuzu belirleyebilir, bu konularda karşımıza çıkabilecek problemlere çözümler üretebiliriz. Eğitim sürecinin her kademinde öğretilen coğrafya vasıtasıyla, sorgulama becerisine sahip, coğrafi bilginin oluşumunu kavramış bireyler yetiştirilir. Bu coğrafya bilgisi, bağlamda çevresine karşı bireylerinin hassasiyetlerinin artırılmasında iyi ve sorumlu vatandaşlar şeklinde yetiştirilmelerinde oldukça önemli bir misyon üstlenmiştir (Gençtürk, 2009:12-13).

Sosyal bilgiler ile coğrafya bilimi arasındaki münasebet, cumhuriyet öncesi eğitim sisteminde de yakinen kurulmuştu. Osmanlı devletinin son döneminden başlayarak Cumhuriyet dönemi boyunca Sosyal bilgiler dersi alanında ders saatleri ve konu içeri bakımından coğrafya disiplini önemli biri yer işgal etmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ilköğretim sosyal bilgiler programındaki coğrafya konularında verilecek bilgi ve öğretim ile ülkesini sevip koruyan ülkesinin kalkınması adına sorumluluk hisseden genç kuşaklar yetiştirilmesi mümkün olduğundan coğrafya dersinin sosyal bilgiler programı içerisinde her zaman ağırlığı olmuştur. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersini öğretecek olan öğretmen adaylarının coğrafya dersinin temel kavramlarına vakıf olmaları önem taşımaktadır. Bu adayların coğrafya ile ilgili temel kavram ve ilkeler hakkında yeterlilikleri başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olacaktır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının coğrafya konusunda özyeterliliklerinin tespit edilmesi önem taşımaktadır.

2.3. Özyeterlik Kavramı

2.3.1. Özyeterlik Kavramının Tanımı

Özyeterlik insanların kendi işleyiş seviyelerini kontrol edebildikleri ve yaşamlarını etkileyen olayları kontrol edebildiklerine dair çok temel bir ikna edici inançtır. Deneyimle karmaşık bilişsel, sosyal ve fiziksel becerilerin aşamalı olarak kazanılması, özyeterlik yaratır ve insanların davranışları buna göre düzenlenir. Özyeterlik, bireylerin yetenekleriyle değil, yetenekleriyle ne yapabileceklerini algılamaları ile de ilgilidir. Özyeterlik, bireyin kapasitesinin önemli etkileri toplama kapasitesine atıfta bulunur. Bir fark yaratabilmenin farkında olan insanlar kendilerini iyi hissediyorlar ve bu yüzden inisiyatif alıyorlar; kendilerini çaresiz olarak algılayan insanlar mutsuz ve eylemler için motive olmuyorlar. (Arslan, 2012:1908).

Özyeterlik hedefler, performans gibi diğer mekanizmaları etkileyen ve onlardan etkilenen dinamik bir unsurdur. Locke, bu kategoriler arasındaki bağlantıyı “merkez” ve “faaliyet merkezi” olarak adlandırdı. Locke, E. A. (1991). Bireyler, günlük yaşamlarında üstlendikleri birçok farklı etki kombinasyonu ile karşı karşıya kalırlar. Diğerleriyle, meslekleriyle, yaşamın diğer yönleriyle olan açıklamaları ve bu faktörlerin kendilerine karşı duydukları tutumlar, davranışlarını ve davranışlarını etkilemektedir. Bu dinamik süreçte, Özyeterlik, diğer faktörler tarafından şekillendirilen ve onları etkileyen bir unsur olarak işlev görür.

Özyeterlik terimi ilk önce Bandura tarafından “*Özyeterlik*”; birleştirici bir davranış ve sosyal öğrenme kuramı kitabında kullanılmıştır. Özyeterliği, bir kişinin arzu edilen bir sonucu elde etmek için gerekli bir hareketi veya hareketleri gerçekleştirme kabiliyetine olan inancına bağlı özel bir beklenti türü olarak nitelendirdi. Bandura, sosyal öğrenme ve özyeterlik üzerine sayısız araştırma yaptı. Bandura’nın sosyal öğrenme kuramı, insan davranışını, insanın eylemi, bilişi ve duyguları arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak değerlendirmiştir. Bandura, özyeterliği öğrenenlerin “*belirli bir görevi belirli bir düzeyde yerine getirme kapasitelerine dair kendi algıları ve inançları*” olarak tanımlamıştır (Arseven, 2016;66-68).

Pajares özyeterliği “*öğrencilerin fikirlerini, etkilerini ve eylemlerini kontrol etmelerine izin veren bir dizi kendine inanç*” tanımlamıştır. Ehrman (1996:11) öz-yeterliği

“öğrencilerin dil öğrenme sürecinde ortaya çıkan görevin üstesinden gelme yeteneğine sahip olduklarını düşündükleri inancı” şeklinde açıklamıştır.

Zimmerman (1995:212)’a göre ise; *“bireyin fiziksel ve kişisel ve psikolojik özelliklerinin farkında olarak bir işi yapabileceğine dair sahip olduğu yeteneklere ilişkin yargıları olarak tanımlamaktadır.”*

Tschannen-Moren ve Hoy (2001:783-785)’da, öz yeterliği, *“bireyin, yeterliliklerinin farkında olması ve yeni bir durum karşısında, yeterlik geliştirebileceğine olan inancı olarak tanımlamışlardır.”*

Snyder ve Lopez (2002:326)’e göre özyeterlik inancı, *“kişinin sahip olduğu yetenekler değildir. Mevcut şartlar altında “ne yapabilirim” sorusuna verdiği yanıtta olan içsel inancıdır. Kişi yetenekli olabilir ancak öz yeterliliği düşük ise o işi yapma gücünü kendinde bulamaz. Yani özyeterlik kişinin bir işi yapıp yapamayacağı hakkındaki düşünceleridir.”*

Özyeterlik öz kontrol kavramı ve hedeflerinize ulaşmak için davranışınızı modüle etme kabiliyeti ile ilgili olduğundan, bazen öz-kontrol ile karıştırılabilir. Bu kavramlar, birbirleriyle ilişkili, fakat yine de ayrı kavramlar. Öz-kontrol, bireyin öğrenmesini etkilemek için sistematik olarak tasarlanan kendi kendini oluşturduğu düşünceleri, duygularını ve eylemlerini (Schunk ve Zimmerman, 2007:12-16) ifade ederken, öz yeterliliği bireyin algılanan yetenekleriyle daha yakından ilgili bir kavramdır. Başka bir deyişle, öz-kontrol, özellikle öğrenme ile ilgili olarak, bir kişinin hedeflerine ulaşmak için daha çok bir stratejidir, özyeterlik ise başarabileceği inancıdır. özellikle modelleme yoluyla İki kavramda eş zamanlı olarak geliştirilebilir Ancak farklı yapılar olarak kalırlar (Schunk ve Zimmerman, 2007:12-16).

Benzer şekilde, özyeterlik ve motivasyon derin bir şekilde iç içe olmasına rağmen, bunlar iki ayrı yapıdır. Özyeterlik, bireyin başarıma konusundaki kabiliyetine dayanırken, motivasyon bireyin başarıma arzusuna dayanır. Açıkçası, öz yeterliliği yüksek olanların büyük olasılıkla yüksek motivasyonu vardır ve bunun tersi de geçerlidir, ancak bu önceden belirlenmiş bir sonuç değildir. Yine de, bir birey başarı deneyimiyle öz yeterliliğini kazandığında ya da sürdürdüğü zaman - ancak küçük - genellikle öğrenmeye devam etmeyi ve ilerlemeyi sürdürme motivasyonunu artırdığı doğrudur. Eğer kişi, uğraştığı görevin kendi yapabilirliklerini aştığını düşünmüyorsa o görevle ilgili ortaya

ıkan sorunları, kendini geliştirmek için fırsat olarak değerlendirir. Böylece, sorunlar görevin daha iyi yapılabilmesi için olanak sağlarlar. Kişi sorunlardan korkmadığı zaman, kendisi için daha yüksek hedefler belirler. Belirlediğı bu hedeflere olan bağlılığı, düşük zyeterliliğı olan kişilerden daha yüksektir (Bandura, 1993). zyeterliliğı yüksek olan kişi, başarısızlığını yetersiz çabaya veya yanlış bilgi ve becerileri kullanma gibi kazanılması ya da onarılması mümkün değişkenlere atfeder. Bu sayede başarısızlık ya da geçici gerilemeler karşısında pes etmez (Bandura, 1993; Schunk, 2000). Diğer taraftan yapabilirliklerinden kuşku duyan bir kişi, bu duruma farklı bir açıdan bakar. Bu kişiler, genellikle seçtikleri hedeflere çok bağlanmazlar ve zorluklarla karşılaştıklarında çabuk pes ederler. Başarısızlıklarını görevin başarılamayacak olduğuna, yada kendi kişisel yetersizliklerine bağlarlar. Bu nedenle sorunların üstesinden gelmek için fazla çaba harcamazlar (Bandura, 1989a). Düşük zyeterlilik duygusuna sahip insanlar, başarısızlık senaryoları ve çıkabilecek zorlukların kendi yapabilirliklerini nasıl aşabileceğı üzerinde daha çok dururlar bu da göreve ilişkin güdülenmelerini olumsuz yönde etkiler (Bandura, 1989b).

Başarı deneyimleri kesinlikle zyeterlik gelişiminin büyük bir bölümünü oluştururken, başarısızlığa da yer vardır. Özyeterlik düzeyi yüksek olanların yalnızca başarılı olma olasılıkları daha yüksek değil, aynı zamanda geri dönüp başarısızlıktan kurtulma olasılıkları da daha yüksektir. Bu esnekliğin kalbidir ve zyeterlik tarafından büyük ölçüde etkilenir. Kendi kendine yeterliliğı yüksek inançlara sahip olan bireyler, yeteneklerini düşük inançları olan bireylerden daha başarılı bir şekilde bir görevi yürütme şansına sahiptir. (Arseven, 2016:66-68).

Özyeterlik inancı yüksek olan bireyler, olmayanlara göre, daha uzun ve çok çalışma eğilimindedirler. Bununla birlikte, bir görevin yerine getirilmesinde zyeterlik inancı yüksek olan bir ğrenci, başka bir göreve sahip olamaz, çünkü aktarılamaz, alana özgüdür. Maddux bunu kendine özgülüğün boyutları olarak adlandırmış ve Bandura kendi kendine yeterlilik ölçekleri olarak tanımlamıştır (Uysal, 2013:145).

Kısaca, zyeterlik, insanların belirlenen seviyelerde performans üretme yetenekleri hakkında taşıdıkları inançlar olarak ifade edilebilir. Bu inançların düşüncelerimizi, duygularımızı, motivasyonumuzu ve davranışlarımızı kontrol ederek ve etkileyerek yaşamlarımız üzerinde etkisi vardır. Pajares'e (1997:3-5) göre, insanların yetenekleri

hakkındaki inançlarının davranışları üzerinde güçlü bir etkisi vardır. Bu inançlar, insanların kendi yeterlikleri ve bilgisiyle ne yaptığını anlamaya yardımcı olur. Özellikle, özyeterlik inancı, başlangıçta ne kadar yetenek ve bilgi edindiklerini tespit etmede önemli bir role sahiptir. Öğretmenin öz-yeterliliği, Tschannen ve Hoy (2001:783-785) tarafından *“öğretmenin belirli bir öğretim görevini başarıyla yerine getirmek için gereken eylem kurslarını düzenleme ve yürütme kabiliyetine olan inancı”* olarak açıkladığı özyeterlikle ilişkili bir terimdir.

2.3.2. Özyeterlik Algısının Kaynakları

Bandura’ya (1997:126-128) göre, beklentiye ve kişisel etkinliğe bağlı olarak dört ana bilgi kaynağı vardır: kişisel ustalık deneyimleri, dolaylı elde edilen deneyimler, sözlü ikna ve fizyolojik ve duygusal durumlardır

Aşağıdaki bölüm bu kaynaklara ışık tutacaktır.

- **Kişisel ustalık deneyimleri:** Enaktif ustalık deneyimleri önemli bir etkinlik kaynağıdır; Aslında, Bandura (1997:126-128), enaktif ustalık deneyimlerinin en güçlü etkinlik kaynağı olduğunu vurgulamıştır. Bandura’nın belirttiği gibi, insanların sahip oldukları ustalık beklentilerini arttırdığı; Aksine, başarı eksiklikleri tekrar tekrar onları azaltır. Başarısızlıklar, tekrarlanan başarıların bir sonucu olarak güçlü etkinlik beklentilerinin gelişimini azaltan olumsuz bir etkiye sahip olabilir (Bandura, 1997:126-128). Açıkça söylemek gerekirse, Pajares (1997:8-12), insanların eylemlerinin etkisini değerlendirdiğini ve yargılarının etkinlik inançlarını oluşturmaya yardımcı olduğunu açıkladı. “Başarı” olarak yorumlanan sonuçlar öz yeterliliği arttırmakta, ancak “başarısızlık” olarak değerlendirilen sonuçlar azalmaktadır (Pajares, 1997:8-12).
- **Dolaylı elde edilen deneyimler:** Başkalarının performansını gözlemlemek, insanların aynı şeyi bir dereceye kadar başarabileceklerine inanmalarına neden olur. Toplumsal davranışçılar yorumlanması olarak görüldüğü için, halkın telaşı ile ilgili doğrudan bilgiye kıyasla, daha az göreceli deneyimlere güvenme eğilimi vardır (Bandura, 1997:130-132). Pajares’e (1997) göre, bu ustalık deneyimi kadar güçlü bir kaynak değildir, ancak insanlar özellikle

geçmişlerindeki yeterlilikleri veya kısıtlı deneyimlerinden şüphe duydukları zamanlarda muzaffer deneyime karşı duyarlı olabilirler.

- **Sözlü ikna:** Bandura'ya (1977:202-206) göre, insanlar kendilerini geçmişte güçlük çeken bir durumla başarıyla başa çıkabilecekleri konusunda ikna ederler. Belirli görevler için yetenekleri olan ve sözlü olarak ikna edilen insanlar, muhtemelen görevlerle ilgili şüpheli olanlara kıyasla daha fazla çaba sarf edecek ve buna devam edecektir (Bandura, 199:30-32). Ek olarak, özyeterlik inancı başkalarının sözlü iknalarının bir sonucu olarak geliştirilebilir ve başkalarını ikna eden kişilerin görevi özyeterlik inancının gelişimi açısından çok önemlidir (Pajares, 1997:8-12).
- **Fizyolojik ve duygusal durumlar:** İnsanların yeterlilikleri hakkında bir ölçüde karar verebilmek için önemlidir. Bu, fiziksel durumlarını iyileştirerek, stresi ve olumsuz eğilimi azaltarak ve en sonunda bedeninin yanlış yorumunu değiştirerek insanların etkinlik inançlarını değiştirmenin başka bir yolu olarak görülebilir (Bandura, 1997:32). Pajares (1997:14), insanların düşündükleri şeklini değiştirebileceklerini ve bunun sonucunda kendi kendine yeterliliğinin fizyolojik durumlarını da etkilediğini iddia etmiştir.

2.3.3. Özyeterliğin Önemi

Özyeterlik, bireylerin hayatları boyunca karşılaşmış oldukları problemlerin üstesinden gelmede hangi ölçüde başarılı olabileceğine yönelik kendisi hakkındaki olan yargısı ve inancıdır. Bireyler yaşamsal süreçlerinde sınav geçme, yarışmaya katılma, bir sınıf içerisinde öğretmenlik yapma, bir topluluk veya kalabalık karşısında konuşma vd. aşması gereken güç ve sıkıntılı durumlarla karşılaştıklarında bu sorunları aşmada özyeterlik düzeyi önem kazanmaktadır. Özyeterlik, bireyin farklı şartlarla baş etme, belli bir etkinliği başarı ile neticelendirme becerisine, var olan potansiyeline dair olan kendini algılayışı kendine dönük yargısı ve inancıdır. Özyeterlik algısı yüksek olan bireylerin kendi potansiyellerine dair sağlam bir inançları bulunmakta ve verimlilik düzeylerini daha üst düzeylere ulaştırmaya gayret ederler ve karşılaşmış oldukları problemler karşısında sürdürme olanakları daha yüksek bir orandır. Özyeterlik eğlence etkinlikleri ya da akademik, sosyal etkinlikler gibi her türlü tutuma etki edebilir. Bireyler, bir vazifeyi başarılı bir şekilde ifa edebilmek için gerekli olan becerileri bulundurabilirler. Ancak, yerine getirmeleri gereken

o görevi başarılı bir şekilde tamamlamak için kendilerini bu becerileri gerçekten kullanabilecek yeteneğe sahip olduklarına inanmazlarsa başarısız olabilecekleri gibi, bu görevi yerine getirme hususunda herhangi bir eylem de dahi bulunmayabilirler (Aydoğan ve Özbay, 2012:2-6).

Özyeterlik, insanların kendilerini nasıl hissettiğini, düşündüğünü, davrandığını ve motive ettiğini büyük ölçüde etkileyebilir. Yüksek özyeterliliğe sahip kişiler, “gerçek yetenek düzeyleri aynı olsa bile”, öz yeterliliği düşük olanlardan daha fazla öğrenme ve elde etme eğilimindedir. Düşük bir özyeterlik duygusu olan insanlar; Zor görevlerden kaçınır ve bunları kişisel tehdit olarak görür, Nasıl başarılı olacağından ziyade kişisel başarısızlıklar ve olumsuz sonuçlar üzerinde durur, Kişisel yeteneklerine olan inancını hızla kaybeder ve kolayca depresyon ve stres geliştirir. Yüksek bir özyeterlik anlayışı olan insanlar ise; kaçınılması gereken zorlu sorunları ustalaşacak görevler olarak görür, daha fazla içsel ilgi geliştirmek ve faaliyetlerine odaklanır, Zorlu hedefler belirleyin ve onlara daha güçlü bir bağlılık duygusu gösterir. Aynı zamanda öz yeterliliği yüksek olan kişiler zor bir durumla karşılaştıklarında bu durumdan uzaklaşmak yerine üstesinden gelinmesi gereken bir iş olarak yaklaşmaktadırlar (Kurbanoğlu, 2004:140-144).

2.3.4. Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnancı

Öğretmen etkinliği veya öğretmenlerin etkinlik duygusuyla ilgili araştırmayı şekillendiren temel düşünce, öğretmenlerin bir şekilde öğretmen olarak eldeki kapasiteler hakkındaki inançlarıdır. Öğretmen etkinliği farklı terimlerle tanımlanmıştır. Bunlardan birisi, öğretmenin öğrenci performansını etkileme kapasitesine sahip olduğuna ne ölçüde inandığıdır. Bununla birlikte öğretmenlerin, öğrencilerin zor öğrenmelerine veya motivasyona girmemiş olmalarına rağmen öğrendiklerini etkileyebileceği inancıdır. Öğretmenlerin etkinlik duygusu, hem oluşturdukları ortamı hem de sınıfta sunulan çeşitli yapı uygulamalarını potansiyel olarak etkileyebilir. Bandura (1997:47)’ya göre, *“Öğrenmeyi teşvik etme kabiliyetine güçlü bir şekilde inanan öğretmenler, öğrencileri için ustalık deneyimleri yaratırlar, ancak öğretim etkinlikleri konusunda kendilerine kuşku duyanlar, öğrencilerin yeteneklerini ve bilişsel gelişimlerini yargılamalarına engel olacak sınıf ortamları oluşturur.”*

Ayrıca, özyeterlik duygusu yüksek olan öğretmenler, ekstra çaba sarf ettikleri takdirde, en zor öğrencilerin bile ulaşabileceğinden emindir; düşük öz yeterliliğe sahip öğretmenler ise

zor ve motive olmayan öğrencilerle uğraşırken çaresizlik duygusu hissederler. Buna ek olarak, öğretmenlerin öz yeterliği öğrencinin başarısını ve motivasyonunu etkiler. Öğretim, güçlü bir özyeterlik anlayışına sahip olmanın gerçekten bir nimet olduğu böyle bir meslektir. Sonuçta, tüm gün genç, enerjik ve / veya hormonal öğrencilerle başa çıkmak için ihtiyacımız vardır. Öyleyse, kendi kendine yeterliliğin öğretmen iş yüküne, iş stresine ve tükenmişliğe karşı doğal bir koruyucu faktör olması şaşırtıcı değildir. Yüksek iş stresi seviyeleri, sonraki tükenmişlikle güçlü bir şekilde ilişkilidir, ancak yüksek öz yeterliliğe sahip olmak iş stresi ve tükenmişlik arasında etkili bir engel görevi görür (Schwarzer ve Hallum, 2008:158-160).

Öğretmenlerin öz yeterliği üzerine yapılan araştırmalar, genel olarak, öğretmen stresinin ve öğretmen tükenmişliğinin öğretilmesi arasında bir tampon görevi gören altı bileşenin bulunduğunu göstermektedir:

- Talimat
- Eğitimi Bireysel Öğrencilerin İhtiyaçlarına Uyarlamak
- Motive Eden Öğrenciler
- Disiplini Tutmak
- Meslektaşlarımız ve Velilerinizle İşbirliği Yapmak
- Değişim ve Zorluklarla Başa Çıkma (E.M.Skaalvik ve S.Skaalvik, 2007:620-625).

Genel olarak, öğretmenler öğrencileri etkin bir şekilde eğitme, dersleri bireysel öğrencilerin ihtiyaçlarına uyarlama, vb. yeteneklerine inandıklarında, öğretme ile ilgili yüksek özerklik düzeyine sahiptirler. Bu altı faktörlü yapının ayrıca tükenmişlikle korele olduğu da gösterilmiştir S.Skaalvik'e (2007 611-625) göre, daha fazla özyeterlik daha az tükenmeye yol açmaktadır.

Öğretmenlerin özyeterlik inançları çeşitli faktörlerden etkilenir. Okul iklimi, öğretim kaynakları, motivasyon, başarı ve etkinlik gibi öğrenci özellikleri, denetleme meslektaşlarından olumlu rehberlik, ya da disiplinler arası ekipler gibi olumlu nitelikler ve ayrıca öğretmenlerin etkinlik inançlarının kültürleri tarafından etkilenen bazı bağlamsal

faktörler vardır. Öğretmenin öz yeterliliği de öğrenci özellikleriyle ilgili faktörlerden etkilenmiştir.

Tchannen-Moran ve Hoy (2001:788), öğretmenlerin daha küçük öğrencilere öğretirken daha etkili olma ihtimalinin yüksek olduğunu bulmuştur. Ayrıca, öğrencilerin sosyal sınıfına odaklanan çalışmalarda toplumun yüksek sosyo-ekonomik seviyelerinden gelen öğrencilere ders verirken öğretmenlerin kendilerini daha etkili hissettiği sonucuna varılmıştır.

Ashton (1984:28-32)'e göre, *“öğretmenlerin özyeterlik inançları, öğrencilerin performanslarını etkileme kapasitelerine olan beklentileridir. Öğretmenlerin özyeterlik algılarının gelişiminde en etkili yol lisans eğitiminde almış olduğu teorik dersler ve yapmış olduğu öğretmenlik uygulamaları ile edinilen doğrudan yaşantılardır.”*

Öğretmen adaylarının ise, doğrudan yaşantılara bağlı bir şekilde özyeterlik algısının gelişiminde ilk planda sınıf yönetimini sağlamak önemli bir unsur olabilir. Bu ilk mesleğe başlama sürecinde öğretmen adaylarında öğrencileri kontrol altında tutma ve sınıf düzenini sağlamaya özyeterlik algılamasının önemli bir bileşeni olabilir. Öz-yeterliliği düşük seviyede olan öğretmen adayları öğrenciler ile alakalı olumsuz yaklaşıma sahiptirler. Özyeterlilikleri düşük olan öğretmen adayları sınıf düzenini ve öğrencilerin derse yönelmesini sağlamak maksadıyla cezaya ve sert sınıf disiplinine sıkça başvurabilirler. Öğretmenlik mesleğinde belli bir deneyim doyumuna ulaşıldığında ise öz-yeterliliğinin gelişimi daha sabit bir hal alabilir. Ancak yeterince uygulama imkânı yakalayamayan öğretmen adayı böyle bir tecrübeden mahrum kalacaktır. Bu mahrumiyet öğretmen adayının özyeterlik değerlendirmelerini dolaylı yaşantılarla geliştirmesine neden olacaktır (Tschannen-Moran vd., 1998:210-218).

Yüksel (2010:42)'a göre,

Özyeterlik algısı öğretmen adayları için çoğunlukla, öğretmen eğitim programlarında yer alan bilgi, beceri ve yapılan okul uygulama çalışmaları kapsamında ele alınmaktadır. Öğretmen adayları için eğitimlerini sürdürdükleri dönemde yaşayacakları herhangi bir yetersizlik onların mesleklerini gerçekleştirecekleri yıllarda kaygı ve stres kaynağı olarak ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerini yürütürken kendilerini yetkin hissetmelerini sağlayacak şekilde mezun edilmeleri oldukça önemli görülmektedir.

Liaw (2009:76-80), bir öğretmen yetiştirme programı ile bir ilköğretim okulunun işbirliği kapsamında, öğretmen adaylarının öğretmen yeterliklerine ilişkin farklı kaynaklardan nasıl etkilendiğini incelemiş ve adayların sınıf içi deneyim kazandıktan ve grup tartışmasından sonra daha yüksek düzeyde öğretmen yeterliğine sahip olduklarını vurgulamıştır. Bu durum, sınıf içi deneyim ve grup tartışmasının öğretmen yeterliğini etkilediğini göstermektedir.

2.3.5. Özyeterlik İle İlgili Alan Yazını Çalışmaları

Öğretmen öz yeterliği ilk ölçütleri 1970’lerde RAND çalışmaları ile gerçekleştirildi ve Rotter’in çalışmalarına dayanıyordu (Armor 1976: 130-243)RAND, kamu politikasını ve dünya çapındaki sonuçlarını inceleyen, kar amacı gütmeyen global bir araştırma kuruluşudur. Rotter, etkili davranış ile çıktılar arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu varsaydı. Öğrenci okuma çıktılarında başarıya yol açan girdi faktörlerini belirlemek için RAND araştırması yapılmıştır. Öğretmen etkinliği, faktörlerden biri olarak ortaya çıkmıştır. Bandura’nın (1977: 197-225) özyeterlik kurumu daha da bilinir hale geldikçe, araştırmacılar Rotter teorileri (etkin davranışçılara dayanarak) ve Bandura teorileri arasında önemli bir fark olduğunu ve bu yüzden de etkinliğin nasıl ölçüldüğündeki bir fark olduğunu belirttiler.

Günümüzde, birçok öğretmen özyeterlik ölçümü ve öğretmen etkinlik ölçüm ölçekleri kullanılmaktadır. Bazıları teorilerdeki farklılıklar için yeterli sayılmayan araçlara dayanabilir. Bu nedenle, ölçek sorularındaki ifadelerin, sonuçların yorumlanma şeklini nasıl derinden etkileyebileceğini anlamak önemlidir. Araştırmacılar, yüz yüze ve çevrimiçi eğitimin bağlamlarının, farklı bir sınavı garantilemek için çok farklı olduğu konusunda hemfikirdir ve bu, özellikle öğretmen öz yeterliği için geçerli olabilir. Ne de olsa, bağlam özyeterliklerin anlamlı bir şekilde ölçülmesi için merkezi bir öneme sahiptir. Bandura’ya (2005) göre: İnsan yaşamının her alanına ustalık gerektiren her şey olamaz. İnsanlar, etkinliklerini geliştirdikleri alanlarda ve çalıştıkları seviyelerde bile geliştirdikleri seviyelerde farklılık gösterir. Örneğin, bir işletme yöneticisi yüksek düzeyde örgütsel etkinlik hissine sahip olabilir, ancak düşük ebeveynlik etkinliğine sahip olabilir. Dolayısıyla, etkinlik inanç sistemi küresel bir özellik değil, farklı işleyiş bölgelerine bağlı farklılaşmış bir inanç dizisidir.

Özyeterlik ve öğretimin sonuç çıkarımı sonuçlarının incelenmesi, çok sayıda araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın odak noktası olmuştur (Ashton, 1984:28-32).

Son yirmi yılda araştırmacılar öğrencilerin özyeterlikleri, öğretmenlerin etkinlik duygusu ve okulların kolektif etkinlikleri oluşan üç çeşit değişken ile öğrencilerin başarıları arasında ilişki bulmuşlardır(Pajares, 1997:Tschannen-Moran,1998).

Bandura çalışmasında, *“Kişinin verilen kazanımları elde etmek için gerekli eylem kurslarını düzenleme ve yürütme yeteneğine olan inanç”*, algılanan özyeterlik olarak bilinir. Etkili işleyiş becerilere ve öz yeterliliğe sahip olmakla birlikte, beceri düzeyi, kişinin şartlar altında başarabileceğine inandığından daha az önemlidir. Üstelik algılanan özyeterlik bağlama bağlıdır ve bir görevin yerine getirileceği bağlam değiştikçe değişecektir (Bandura, 1997 71-81).

Özyeterlik öğretimde önemli bir yapıdır ve araştırmacılar tarafından önemi kanıtlanmıştır. Açıklamak gerekirse, öğrenciler öz yeterliği düşük olan öğretmenlerden özyeterliği düşük olanlardan daha fazla şey öğrenirler (Ashton 1986 28-32).

Aslında, öğretmenlerin öğretim etkinliklerine olan inançları küçük çocuklarda akademik başarı konusunda çok güçlü bir tercümandır (Michayluk, Randhawa ve Saklofske, 1988).Yaptırıcı etkinliklerine inanan öğretmenler, o kadar olumlu öğretmen davranışlarını otoriter olmaktan ziyade ikna edici olmaları ve öğrencilerin kendi akademik ilgi alanlarını takip eden kendi kendine yönlendirilmiş öğrenenler olmalarına destek olmaları yönünde kanıtlarlar bulunmuştur (Bandura, 1997 71-81).

Aksine, düşük öz yeterliliğe sahip öğretmenler, mesleğe zayıf bağlılık (Evans ve Tribble, 1986), sınıftaki gözüaltı davranışı (Hoy ve Woolfolk, 1990) ve akademik zaman harcamama eğilimi gibi daha istenmeyen özelliklere sahiptir.

Bandura’ya (1997) göre öğretmenler hakkında etkinlik duygusunun farklı konular arasında mutlaka tekdüze olması zorunlu değildir ve öğretmenlerin fen bilgisi gibi, sözde özyeterliklerinin düşük olduğu konularda daha az zaman harcadıkları gösterilmiştir.

Türkiye bağlamında, araştırmacılar, öğretmen özyeterlik ilişkisinin kullanımı gibi kavramlarla ilişkilerini incelemişlerdir.

Ekinci (2015), öğrenme yaklaşımı ile öğretmen özyeterliliği arasındaki ilişkiyi tespit etmek için gerçekleştirdiği çalışmasında 272 öğretmen adayı ile görüşmede bulunmuştur.

Yapılan çalışmanın neticelerine göre öğretmen adaylarının öğretmen özyeterlik inancı ile öğrenme yaklaşımı yönelimleri arasında orta düzeyli ve olumlu yönde ilerleyen bir ilişki tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının özyeterlik düzeyleri ile stratejik öğrenme arasında Araştırmacı düşük seviyeli bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Araştırmaya dâhil edilen bir başka öğrenme yaklaşımı olan yüzeysel öğrenmenin ise öğretmen adaylarında özyeterlik inancı ile anlamlı ilişkisinin bulunmadığı yönünde neticeler vermiştir.

Yılmaz, Tomris ve Kurt (2016: 1-26), okul öncesi öğretmenlerinin özyeterlik inançları ile teknolojik araç-gereç kullanımları arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalıştıkları araştırmalarında Balıkesir şehrinde vazifeli 174 okul öncesi öğretmeni ile ölçek çalışması yapmışlardır. Çalışmada ulaşılan neticeler öğretmenlerin özyeterlik düzeylerinin mesleki deneyim, cinsiyet, öğrenim durumu gibi değişkenlerin etkisi altında olmadığını ortaya koymuştur. Teknolojik araç-gereç kullanımı yönüyle gerçekleştirilen araştırmada ise öğrenim durumu ve deneyimin etkisi olmadığı, cinsiyete göre farklılıklar olabileceği, yönünde neticeler elde edilmiştir. Bunların yanında araştırmacılar, okul öncesi eğitimde teknolojik araç-gereç kullanımı ile özyeterlik inancı arasındaki ilişkiyi değerlendirmişlerdir, bu çerçevede okul öncesi eğitimde teknolojik araç-gereç kullanımı ile özyeterlik inancı arasındaki ilişkinin düşük düzeyde ancak pozitif yönde geliştiğini tespit etmişlerdir.

Aksu (2008:161-170) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının matematik öğretim şekline yönelik cinsiyet ve alan ve anabilim dallarına göre özyeterlik inançları, farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yapılan çalışma Giresun Eğitim Fakültesi Sınıf, Fen Bilgisi ve Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretmen adaylarından 2007-2008 eğitim öğretim yılının ikinci arasında, 232 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin uygulandığı bu çalışmada araştırmacının kendisi tarafından oluşturulan bir ölçek vasıtasıyla veriler derlenmiştir. Araştırma neticesinde, öğretmen adaylarının matematik öğretimine yönelik özyeterlik inancı ve başa çıkma davranışı alt boyutları yönünden yüksek eğilimleri oldukları tespit edilmiştir. Cinsiyet, liseden mezun olunan alan ve anabilim dallarına göre özyeterlik inancı açısından, katılan denekler arasında anlamlı farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir.

Cansoy, Polatcan ve Parlar tarafından 2018 yılında yapılan araştırmada, 2000-2017 yılları arasında yayınlanan öğretmen öz yeterliği ile ilgili 48 deneysel çalışma belirsiz temel

özellikler açısından gözden geçirilmiş ve bu alandaki araştırma eğilimleri ortaya konmuştur. İncelemede elde edilen sonuçlara göre, Türkçe bağlamda öğretmen özyeterlik çalışmaları zaman içerisinde artış göstermiştir. Belirli bir alandaki öğretmenin özyeterliliğinin eğitimde teknolojiyi kullanarak bir subjektör öğretimi bağlamında zorlukla incelendiği görülmüştür. Çalışma sayısındaki bu artış, kullanılan araştırma yöntemlerinin çeşitliliğini pek fazla yansıtmadı ve çalışmalar genellikle nicel yöntemler kullanılarak yapıldı. İlkokul ve ortaokullar çoğunlukla araştırma bağlamı olarak seçilmiştir. Ayrıca, çalışmaların hiçbirisi öğretmen öz yeterliği ile toplu öğretmen etkinliği ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi incelememiştir. Çalışmaların ortak bulguları öğretmenlerin etkinliklerinin güçlü bir yordayıcı ya da arabulucu değişken olduğunu göstermiştir. Yapılan çalışmada genel olarak, bu anlamda araştırmacılara, kendinden etkinliğin deneysel ve uzunlamasına çalışmaların nasıl geliştirilebileceğini araştırmaları ve bu konuda iç görüleri ortaya çıkarmak için çalışmalar yapmaları önerilmiştir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ile ilgili yapılan çalışmalar ve araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

3.1 Araştırma Modeli

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nicel verilere dayalı ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2000:79). İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu model ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek şekilde yapılmak zorundadır (Karasar, 2000:81).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Aksaray, Kırıkkale, Necmettin Erbakan, Hacı Bektaş Veli üniversitelerinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü okuyan öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmanın örneklemi ise; evren grubundan tesadüfî yöntemle seçilmiş 515 öğrenci oluşturmuştur.

3.4. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Şimşek (2016)'ın ölçek formu kullanılmıştır. Veriler toplanırken, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerini belirlemek için ölçeğin ilk bölümünde öğrencilerin kişisel durumlarını belirleyen (cinsiyet, yaş, ortaöğretim durumu, vb) demografik sorular, ikinci bölümünde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeği kullanılmıştır. Şimşek'in (2016) "Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeğinde 47 madde mevcut olup geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmış olup çalışmamızda 0,97 çıkmıştır. Likert tipi beşli olarak; hiç katılmıyorum (1), biraz katılmıyorum (2), katılıyorum (3), oldukça katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) olarak derecelendirilmiştir.

ÖLÇEK	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği	0,97	47

3.5. Veri Analizi

Araştırmada, veriler toplandıktan sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İstatistik SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 24.0 programından yararlanılarak veriler bilgisayara girildikten sonra, değişkenlere ait değerlerin ya da puanların dağılımına ait özelliklerini betimlemek amacıyla hangi çeşit testlerin (parametrik veya non-parametrik) kullanılacağına karar vermek için Kolmogorov-Smimov testi ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçeğinden elde edilen verilerin dağılmış evrenden gelip gelmediği incelenmiştir. Kolmogorov-Simimov tekniği, puan dağılımlarının normal ya da normale yakın olma varsayımını test etmek için kullanılmaktadır (Baştürk,2011:101). Yapılan analiz sonucunda ölçek puanlarının normal dağılım göstermesi, değerlerin -2 +2 arasında olması ve parametrik varsayımların karşılanması aynı zamanda veri üzerinde basıklık ve çarpıklık analizi sonuçları da verilerin analizinde parametrik analiz tekniklerinin kullanılmasında etkili olmuştur. Tanımlayıcı istatistikler, sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile hesaplanmıştır.

Karşılaştırmalar için verilerin normal dağılım göstermesi durumunda bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygun görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin cinsiyete, KPSS için kursa devam etme durumuna, seçmeli ders alma durumuna, coğrafyayla ilgili dergi ya da belgesel takip etme durumuna, coğrafyayla ilgili herhangi bir doğa koruma kuruluşuna üye olma durumuna ve sempozyum, konferans, toplantılara katılma durumuna göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t testi, yaşa, mezun olunan ortaöğretim kurumuna, sınıfa ve eğitim gördükleri üniversiteye göre farklılaşma durumlarını test etmek için ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Anlamlılık değeri ($p<0.05$) olarak alınmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

4.1.Çalışma grubunun Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımı

Bu bölümde araştırma grubunun tanımlayıcı özelliklerine (yaş, cinsiyet, lise, üniversite vb.) ve özyeterlik ölçeğine ilişkin değişkenlere ait bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 4.1.1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Tanımlayıcı Özellikler		
Yaş	N	%
19-21	267	51,8
22-24	199	38,6
25 ve üzeri	49	9,5
Cinsiyet	N	%
Kadın	321	62,3
Erkek	194	37,7
Mezun Olduğunuz Orta Öğretim Kurumu?	N	%
Genel Lise	282	54,8
Anadolu Öğretmen Lisesi	64	12,4
Anadolu/Fen Lisesi	78	15,1
Meslek Lisesi	88	17,1
Anadolu/İmam Hatip Lisesi	3	0,6
KPSS'ye hazırlanmak üzere bir kursa devam ediyor musunuz?	N	%
Evet	108	21,0
Hayır	407	79,0
Sınıf	N	%
1	39	7,6
2	162	31,5
3	229	44,5
4	85	16,5
Coğrafyayla ilgili seçmeli dersler aldınız mı?	N	%

Evet	394	76,5
Hayır	121	23,5
Coğrafyayla Alakalı Dergi Ya Da Belgesel Takip Ediyor Musunuz?	N	%
Evet	165	32,0
Hayır	350	68,0
Coğrafyayla İlgili Herhangi Bir Doğa Koruma Kuruluşuna Üye Misiniz?	N	%
Evet	109	21,2
Hayır	406	78,8
Coğrafyayla İlgili Sempozyum, Konferans Ya Da Toplantılara Katılır Mısınız?		
Evet	271	52,6
Hayır	244	47,4
Üniversiteniz?		
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	64	12,4
Kırıkkale Üniversitesi	128	24,9
Aksaray Üniversitesi	154	29,9
Necmettin Erbakan Üniversitesi	169	32,8
Toplam	515	100,0

Katılımcıların %51,8'i 19-21 yaşında olduğu, %62,3'ünün kadın olduğu, %54,8'inin genelliseden mezun olduğu, %44,5'inin 3.sınıf olduğu ve %32,8'inin Necmettin Erbakan Üniversitesinde okuduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %79'unun KPSS kursuna devam etmediği,%76,5'inin coğrafyayla ilgili seçmeli ders aldığı,%68'inin coğrafyayla ilgili dergi ya da belgesel takip etmediği,%78,8'inin coğrafyayla ilgili herhangi bir doğa koruma

kuruluşuna üye olmadığı,%52,6'sının coğrafyayla ilgili sempozyum, konferans ya da toplantılara katıldığı saptanmıştır.

4.2 Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeğine Yönelik Bulgular

Anket formunda, katılımcıların okul yönetiminde yönetim süreçlerinin etkililiğinin ölçümüne yönelik 47 madde bulunmaktadır. Katılımcıların bu ifadelere katılım dereceleri 5'li Likert ölçeği ile ölçülmüştür. Ölçeğin maddeleri; “Hiç Katılmıyorum”(1), “Biraz Katılmıyorum”(2), “Katılıyorum”(3), “Oldukça Katılıyorum ”(4) ve “Tamamen Katılıyorum”(5) şeklindedir. Katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik puanlarının aritmetik ortalaması ve standart sapma değerleri madde puanları tablosunda (Tablo 4.2.1.) belirtilmiştir.

Tablo 4.2.1. Katılımcıların Ölçek İfadelerine İlişkin Katılım Yüzdelерinin Dağılımı

Soru	$\bar{x}$	Ss
1) Türkiye’de farklı bölgelerde farklı iklim tiplerinin görülmesinin sebeplerini sayabilirim.	4,27	0,87
2) Doğal afetle ilgili kavramların (afet, deprem, çevre kirliliği ve sivil toplum kuruluşu) tanımını yapabilirim.	4,27	0,78
3) Harita çeşitlerini sayabilirim	4,02	0,90
4) Yeryüzünde hangi iklim bölgesinde hangi bitki örtüsünün görüldüğünü nedenleriyle anlatabilirim.	3,94	0,88
5) Doğal kaynakların bilinçsizce kullanılmasının sonuçlarını sayabilirim	4,20	0,77
6) Türkiye’nin coğrafi konumunun ortaya çıkardığı sonuçları belirtemem.	4,23	0,80
7) Ülkemizin kaynaklarının ülke ekonomisindeki yerini ve önemini açıklayabilirim.	4,09	0,78
8) Ülkemizde yapılan başlıca hayvancılık faaliyetleri hakkında bilgi sahibiyim.	4,13	0,76
9) Sanayide hammadde olarak kullanılan hayvansal ürünleri sayabilirim.	3,71	0,93

10)	İlk çağ yerleşmeleri ile günümüz yerleşmelerini etkileyen faktörler arasındaki benzerlikleri ilişkilendirebilirim.	3,89	0,81
11)	Ülkemizde çıkarılan başlıca madenleri bilirim.	3,88	0,78
12)	Yeryüzünün farklı bölgelerinde görülen iklim koşullarının o ortamdaki canlı yaşamına etkisi hakkında çıkarımlarda bulunabilirim.	4,11	0,77
13)	Ormanların yok edilmesiyle ortaya çıkacak tehlikeler hakkında yeterli bilgiye sahibim.	4,24	0,84
14)	Ülke ekonomisinde hangi sanayi kolunun daha önemli olduğunu açıklayabilirim.	3,92	0,77
15)	Ülkemizde yetiştirilen tarım ürünleri ile iklim özellikleri arasında ilişki kurabilirim.	4,23	0,83
16)	Doğal kaynakların korunmasının önemini açıklayabilirim.	4,16	0,83
17)	Ülkemizin en çok ithal ettiği ürünleri sayabilirim.	3,83	0,87
18)	Çevre kirliliğini önlemek için alınacak tedbirleri sayabilirim.	4,21	0,78
19)	Ülkemizde yapılan seracılık faaliyetlerinin sebzeçiliğe etkisini açıklayabilirim.	3,80	0,94
20)	Tarım ürünlerinin ülke ekonomisindeki yerini yorumlayabilirim.	4,08	0,83
21)	Yeryüzünde görülen iklim tiplerinin yağış özelliklerini açıklayabilirim	3,95	0,86
22)	Günlük yaşamımızda kullandığımız eşyaların hangi madenlerden yapıldığına örnekler verebilirim.	3,79	0,93
23)	Tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunabilirim.	3,96	0,91
24)	Ülkemizde dokuma, deri ve giyim sanayinin yoğun olarak kuruldukları yerleri bilirim.	3,47	0,98
25)	Geri dönüşümün önemini açıklayabilirim.	4,26	0,85

26)	Nitelikli insan gücünün, Türkiye ekonomisinin gelişmesindeki rolünü değerlendirebilirim.	4,14	0,79
27)	Ülkemizin en çok ihraç ettiği ürünleri sayabilirim.	3,87	0,93
28)	Organik tarımın özelliklerini açıklayabilirim.	3,78	0,93
29)	Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirebilirim.	3,79	0,90
30)	Türkiye'nin coğrafi konumunun, iklim tipleri üzerinde görülen etkisini açıklayabilirim.	4,11	0,88
31)	Toprağın, insan yaşamındaki yerini açıklayabilirim.	4,18	0,82
32)	Doğal kaynaklar kullanılırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini, belirtebilirim.	4,04	0,87
33)	Ülke ekonomisinin gelişmesinde eğitimin önemini açıklayabilirim.	4,30	0,82
34)	Dünyada nüfusun dağılışında, fiziki faktörlerin etkisini açıklayamam.	2,60	1,52
35)	Ülkelerin, coğrafi konumlarının önemini açıklayabilirim.	4,11	0,85
36)	Su kaynaklarının tükenmesinin nasıl önlenebileceğini açıklayabilirim.	4,03	0,88
37)	Ülkemizin ticari ilişkilerinin yoğun olduğu ülkeleri haritada gösterebilirim	4,03	0,90
38)	Yeryüzünde bulunan iklim kuşaklarını söyleyebilirim.	4,16	0,87
39)	Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında işbirliği içinde olmasının nedenlerini açıklayabilirim.	4,05	0,85
40)	Dünyada ekonomik faaliyetlerin dağılışını etkileyen faktörleri sayabilirim.	4,02	0,78
41)	İthalat ve ihracat kavramlarını örneklerle açıklayabilirim.	4,33	0,75
42)	Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında bilgi verebilirim.	4,11	0,85

43)	Dünyada nüfusun dağılışında, beşeri ve ekonomik faktörlerin etkisini açıklayabilirim.	4,22	0,73
44)	Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini açıklayabilirim.	4,30	0,70
45)	Çevre kirliliğinin yol açacağı durumları örneklerle açıklayabilirim.	4,31	0,77
46)	Doğal afetlerin görüldüğü ülkelerde ortaya çıkacak sorunları sayabilirim.	4,15	0,87
47)	Türkiye’de görülen iklim türlerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunabilirim.	4,29	0,84

Tablo 4.3.1.1 incelendiğinde coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının 2,60 ile 4,33 standart sapmalarında 0,77 ile 1,52 arasında değiştiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok katıldığı ilk üç maddenin “İthalat ve ihracat kavramlarını örneklerle açıklayabilirim.” (4,33±0,75), “Çevre kirliliğinin yol açacağı durumları örneklerle açıklayabilirim.” (4,31±0,77), “Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini açıklayabilirim” (4,30±0,70) maddelerinin olduğu görülmektedir. En az katıldığı ilk üç maddenin ise “Dünyada nüfusun dağılışında, fiziki faktörlerin etkisini açıklayamam.” (2,60±1,52), “Ülkemizde dokuma, deri ve giyim sanayinin yoğun olarak kuruldukları yerleri bilirim.” (3,47±0,98), “Sanayide hammadde olarak kullanılan hayvansal ürünleri sayabilirim.” (3,71±0,93) maddelerinin olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.2. Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği Madde Puanları

	$\bar{X}$	Ss	Min.	Max.
Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği	4,03	0,54	1,66	5,00

Tablo 4.2.2.’ye göre katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçeği maddelerinin puan ortalamalarının (4,03), aldıkları en düşük puanın (1,66), en yüksek puanın (5,00) ve standart sapmanın (0,54) olduğu görülmektedir.

4.2.1.Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeylerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı

Bu bölümde katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin cinsiyete, KPSS için kursa devam etme durumuna, seçmeli ders alma durumuna, coğrafyayla ilgili dergi ya da belgesel takip etme durumuna, coğrafyayla ilgili herhangi bir doğa koruma kuruluşuna üye olma durumuna ve sempozyum, konferans, toplantılara katılma durumuna göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t testi, yaşa, mezun olunan ortaöğretim kurumuna, sınıfa ve eğitim gördükleri üniversiteye göre farklılaşma durumlarını test etmek için ise tek yönlü varyans analizine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.2.1.1. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

	Kadın		Erkek			
Ölçek	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS	t	P
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	4,08	0,45	3,95	0,65	,547	,011

Tablo 4.2.1.1'e göre, katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarının cinsiyet ile karşılaştırılması için yapılan t testi sonucunda ($p= ,011$) kadınların lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanları ($\bar{x} = 4,08$), erkek katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarından ($\bar{x} = 3,95$) daha yüksektir.

Tablo 4.2.1.2. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Yaşa Göre Farklaşma Durumu

	Yaş	$\bar{x}$	Ss	F	p	Post-Hoc
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	19-21 arası(a)	3,97	0,52	11,219	,000	Tukey
	22-24 arası (b)	4,16	0,53			c<a,b
	25 ve üzeri (c)	3,83	0,58			

Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Yaş Yaş Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Mean				
(I) Yaşınız	(J) Yaşınız	Difference (I-J)	Std. Error	Sig
19-21	22-24	-,19195*	,04977	,000
	25 ve üzeri	,13750	,08259	,220
22-24	19-21	,19195*	,04977	,000
	25 ve üzeri	,32945*	,08475	,000
25 ve üzeri	19-21	-,13750	,08259	,220
	22-24	-,32945*	,08475	,000

Tablo 4.2.1.2 incelendiğinde, Sosyal bilgiler eğitimi alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ile yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı ($F=11,219$ $p=,000$) bir fark olduğu tespit edilmiştir. Cevap ortalamaları açısından bakıldığında yaş aralığı 22-24 arası olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeğine en yüksek (4,16) ortalama ile cevap verdikleri görülürken en az (3,83) ortalama ile cevap veren grubun yaş aralığı 25 ve üzeri katılımcılar olduğu görülmektedir. Yapılan Tukey testi analizi sonucuna göre farkın 25 yaş ve üzeri olan katılımcılardan kaynaklandığı, bu grupta yer alanların diğer gruplarda yer alanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.1.3. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Farklılaşma Durumu

	Yaş	$\bar{x}$	Ss	F	P	Post-Hoc
Coğrafya ya Yönelik Özyeterli k Düzeyi	Genel Lise(a)	4,05	0,59	3,194	,013	Tukey e<b,a,d,c
	Anadolu Öğretmen Lisesi(b)	3,83	0,61			
	Anadolu/Fen Lisesi(c)	4,12	0,39			
	Meslek Lisesi(d)	4,06	0,37			
	Anadolu/İmam Hatip Lisesi(e)	3,68	0,38			
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Mezun Olunan Ortaöğretim Kurum Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları						
		Mean				
		Difference (I-				
(I) Ortaöğretim Kurumu	(J) Ortaöğretim Kurumu	J)	Std. Error	Sig		
Genel Lise	Anadolu Öğretmen Lisesi	,21506	,07440	,033		
	Anadolu/Fen Lisesi	-,07355	,06874	,822		
	Meslek Lisesi	-,01527	,06561	,999		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	,36698	,31187	,765		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	-,21506	,07440	,033		
Anadolu Öğretmen Lisesi	Anadolu/Fen Lisesi	-,28861	,09062	,013		
	Meslek Lisesi	-,23033	,08827	,070		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	,15193	,31741	,989		
	Genel Lise	,07355	,06874	,822		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	,28861	,09062	,013		
Anadolu/Fen Lisesi	Meslek Lisesi	,05828	,08356	,957		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	,44053	,31614	,632		
	Genel Lise	,01527	,06561	,999		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	,23033	,08827	,070		
	Meslek Lisesi					

	Anadolu/Fen Lisesi	-,05828	,08356	,957
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	,38225	,31547	,745
Anadolu İmam Hatip Lisesi	Genel Lise	-,36698	,31187	,765
	Anadolu Öğretmen Lisesi	-,15193	,31741	,989
	Anadolu/Fen Lisesi	-,44053	,31614	,632
	Meslek Lisesi	-,38225	,31547	,745

Tablo 4.2.1.3 incelendiğinde, sosyal bilgiler eğitimi alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ile mezun olunan ortaöğretim kurumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ($F=3,194$ $p=,013$) bir fark olduğu tespit edilmiştir. Cevap ortalamaları açısından bakıldığında Anadolu/Fen lisesinden mezun olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeğine en yüksek (4,12) ortalama ile cevap verdikleri görülürken en az (3,68) ortalama ile cevap veren grubun Anadolu/İmam Hatip Lisesi mezunu katılımcılar olduğu görülmektedir. Yapılan Tukey testi analizi sonucuna göre farkın Anadolu/İmam Hatip Lisesi mezunu olan katılımcılardan kaynaklandığı, bu grupta yer alanların diğer gruplarda yer alanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.1.4. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin KPSS Kursuna Devam Etme Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

	Evet		Hayır			
Ölçek	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	T	P
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	4,22	0,52	3,98	0,54	4,063	,000

Tablo 4.2.1.4'e göre, katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarının kpss kursuna devam etme durumu ile karşılaştırılması için yapılan t testi sonucunda KPSS kursuna gidenlerin lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır ($p=,000$). Buna göre KPSS kursuna giden katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanları ($\bar{X} = 4,22$), gitmeyen katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarından ($\bar{X} = 3,98$) daha yüksektir.

Tablo 4.2.1.5. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Sınıf Durumuna Göre Farklaşma Durumu

	Yaş	$\bar{X}$	Ss	F	p	Post-Hoc
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	1.Sınıf(a)	4,04	0,38	5,994	,001	Tukey
	2.Sınıf(b)	3,89	0,45			b<a,c,d
	3.Sınıf (c)	4,08	0,55			
	4.Sınıf (d)	4,17	0,66			

Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Üniversite Sınıf Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

Mean Difference				
(I) Sınıf	(J) Sınıf	(I-J)	Std. Error	Sig.
1	2	,14638	,09528	,416
	3	-,03815	,09253	,976
	4	-,12654	,10331	,611
2	1	-,14638	,09528	,416
	3	-,18453*	,05484	,005
	4	-,27292*	,07154	,001
3	1	,03815	,09253	,976
	2	,18453*	,05484	,005
	4	-,08839	,06784	,562
4	1	,12654	,10331	,611
	2	,27292*	,07154	,001
	3	,08839	,06784	,562

Tablo 4.2.1.5 incelendiğinde, sosyal bilgiler eğitimi alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ile sınıfı arasında istatistiksel olarak anlamlı ($F=5,994$ $p=,001$) bir fark olduğu tespit edilmiştir. Cevap ortalamaları açısından bakıldığında 4.sınıf katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeğine en yüksek (4,17) ortalama ile cevap verdikleri görülürken en az (3,89) ortalama ile cevap veren grubun 2.sınıf katılımcılar olduğu görülmektedir. Yapılan Tukey testi analizi sonucuna göre farkın 2.sınıf katılımcılardan kaynaklandığı, bu grupta yer alanların diğer gruplarda yer alanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.1.6. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Coğrafyayla Alakalı Dergi Ya Da Belgesel Takip Etme Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

	Evet		Hayır			
Ölçek	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	T	P
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	4,14	0,67	3,98	0,47	2,639	,009

Tablo 4.2.1.6'a göre, katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarının coğrafyayla alakalı dergi ya da belgesel takip etme durumu ile karşılaştırılması için yapılan t testi sonucunda hem eşit dağılım ($p= ,009$) açısından anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Buna göre dergi ya da belgesel takip eden katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanları ($\bar{X} = 4,14$), etmeyen katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarından ($\bar{X} = 3,98$) daha yüksektir.

Tablo 4.2.1.7. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Coğrafyayla İlgili Doğa Koruma Kuruluşuna Üye Olma Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

	Evet		Hayır			
Ölçek	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	T	P
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	4,21	0,42	3,98	0,55	3,976	,000

Tablo 4.2.1.7'e göre, katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarının coğrafyayla ilgili doğa koruma kuruluşuna üyeliği ile karşılaştırılması için yapılan t testi sonucunda ($p= ,000$) doğa koruma kuruluşlarına üye olanların lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Buna göre coğrafyayla ilgili doğa koruma kuruluşuna üyeliği olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanları ($\bar{X} = 4,21$), üye olmayan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarından ($\bar{X} = 3,98$) daha yüksektir.

Tablo 4.2.1.8. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Coğrafyayla İlgili Sempozyum, Konferans Ya Da Toplantılara Katılma Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

	Evet		Hayır			
Ölçek	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	T	P
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	4,09	0,53	3,97	0,55	2,516	,012

Tablo 4.2.1.8'e göre, katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarının coğrafyayla ilgili coğrafyayla ilgili sempozyum, konferans ya da toplantılara katılma durumu ile karşılaştırılması için yapılan t testi sonucunda ($p = ,012$) coğrafyayla ilgili sempozyum, konferans ya da toplantılara katılmış olanların lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Buna göre coğrafyayla ilgili sempozyum, konferans ya da toplantılara katılmış olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanları ($\bar{X} = 4,09$), katılmayan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarından ($\bar{X} = 3,97$) daha yüksektir.

Tablo 4.2.1.9. Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Üniversiteye Göre Farklılaşma Durumu

	Yaş	$\bar{X}$	Ss	F	p	Post-Hoc
Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyi	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi(a)	3,94	0,32	5,260	,001	Tukey b<a,d,c
	Kırıkkale Üniversitesi(b)	3,90	0,69			
	Aksaray Üniversitesi(c)	4,12	0,54			
	Necmettin Erbakan Üniversitesi(d)	4,09	0,45			

Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyinin Üniversite Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Tukey Testi Sonuçları

		Mean		
(I) Üniversitesiz	(J) Üniversitesiz	Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Nevşehir Hacı Bektaş Veli	Kırıkkale	,04638	,08195	,942
	Aksaray	-,17370	,07961	,130
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	-,14675	,07856	,243
Kırıkkale	Nevşehir Hacı Bektaş Veli	-,04638	,08195	,942
	Aksaray	-,22008*	,06402	,004
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	-,19313*	,06272	,012
Aksaray	Nevşehir Hacı Bektaş Veli	,17370	,07961	,130
	Kırıkkale	,22008*	,06402	,004
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	,02695	,05963	,969
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Nevşehir Hacı Bektaş Veli	,14675	,07856	,243
	Kırıkkale	,19313*	,06272	,012
	Aksaray	-,02695	,05963	,969

Tablo 4.2.1.9 incelendiğinde, sosyal bilgiler eğitimi alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ile katılımcıların üniversitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($F=5,260$ $p=,001$) bir fark olduğu tespit edilmiştir. Cevap ortalamaları açısından bakıldığında Aksaray Üniversitesinde eğitim alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeğine en yüksek (4,12) ortalama ile cevap verdikleri görülürken en az (3,68) ortalama ile cevap veren grubun Kırıkkale Üniversitesinde eğitim alan katılımcılar olduğu görülmektedir. Yapılan Tukey testi analizi sonucuna göre farkın Kırıkkale Üniversitesi eğitim alan katılımcılardan kaynaklandığı, bu grupta yer alanların diğer gruplarda yer alanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya konularına yönelik özyeterlik düzeylerini araştırmak ve bunların çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkarıp çıkarmadığını ortaya koymaktır ve bu bölümde araştırma bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlar tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

Öğretmen adayları üzerine yapılan bu çalışmadaki araştırmaya göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeyleri ‘Oldukça Katılıyorum’ olarak çok yüksek düzeyde ve Şimşek in teziyle paralel çıkmıştır ancak madde analizine göre özyeterlik düzeylerinin farklı seviyelerde çıktığı tespit edilmiştir. %62,3’ünün kadın olması mesleki açıdan sosyal bilgiler öğretmenliğini erkeklerin daha az tercih ettiği saptanmıştır. %54,8’inin genel liseden mezun olduğu bu durum da diğer liselere göre Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin genel liselerden daha çok tercih edildiği saptanmıştır. Katılımcıların %79’unun KPSS kursuna devam etmediği,%68’inin coğrafyayla ilgili dergi ya da belgesel takip etmediği,%78,8’inin coğrafyayla ilgili herhangi bir doğa koruma kuruluşuna üye olmadığı saptanmıştır.%52,6’sının coğrafyayla ilgili sempozyum, konferans ya da toplantılara katıldığı ve %76,5’inin coğrafyayla ilgili seçmeli ders aldığı bulunmuştur. Kaya (2008:107-122) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının düşünme becerilerinin öğretime yönelik özyeterliklerinin değerlendirilmesi isimli çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının özyeterlik düzeylerini oldukça yeterli bulmuştur. Kadın katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyleri erkek katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik ölçek puanlarından daha yüksektir.22-24 arası olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyleri 25 ve üzeri katılımcılardan daha yüksektir. (Zayimoğlu,2011:185) sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin özyeterlik düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmasında öğretmen adaylarından elde edilen cevapların biraz yeterliyim seçeneğinde yoğunlaşması sebebiyle, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenme alanlarına ilişkin yeterlikleri kısmen karşıladığı söylenebilir. Yaptığımız bu çalışma genel olarak incelendiğinde özyeterlik açısından öğretmen adaylarının kendilerini geliştirip belli sorulara yeterli düzeyde cevap vermeleriyle sonuçlanmışsa da madde bazında bakıldığında gelişmelerin devam edebileceği ve katkıya ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. Aylar ve

Aksin (2011:70) in belirttiği gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının problem çözme ve sosyal bilgiler öğretimine yönelik özyeterlik inanç düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının problem çözme ve sosyal bilgiler öğretimine yönelik özyeterlik inanç düzeylerinin mezun oldukları ortaöğretim kurumuna göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Çalışmamıza göre ise bu durumun tersi söz konusudur ve mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre farklılık gözlenmiştir. Anadolu/Fen lisesinden mezun olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi Anadolu/İmam Hatip Lisesi mezunlarından daha yüksektir. Doğa koruma kuruluşuna üyesi olan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi üye olmayan katılımcıların daha yüksektir. Dergi ya da belgesel takip eden katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi takip etmeyen katılımcılardan daha yüksektir. 4.sınıf katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi 2.sınıf katılımcılardan yüksektir. “*KPSS için kursa devam etme durumu*” değişkenine göre KPSS için kursa devam eden öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyleri, KPSS için kursa devam etmeyen öğretmen adaylarının özyeterlik düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu bulguya göre Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kursunda gördükleri coğrafya derslerinin özyeterlikleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca yapılan literatür taramasında Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kursuna devam etme durumlarına göre Şimşek (2016) tarafından yapılan çalışmanın zıttı durumunda bulunmakta ve KPSS kursuna devam eden ve etmeyen öğretmen adaylarının aynı oranda öz yeterliğe sahip oldukları şeklindedir. KPSS kursuna giden katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi gitmeyen katılımcılardan daha yüksektir. “*Üniversite*” değişkenine göre Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyleri arasında farklılaşma tespit edilmiştir. Yapılan post-hoc Tukey HSD testi sonucunda Sosyal bilgiler eğitimi alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ile katılımcıların üniversitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ($F=5,260$ $p=,001$) bir fark olduğu tespit edilmiştir. Cevap ortalamaları açısından bakıldığında Aksaray Üniversitesinde eğitim alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi ölçeğine en yüksek (4,12) ortalama ile cevap verdikleri görülürken en az (3,68) ortalama ile cevap veren grubun Kırıkkale üniversitesinde eğitim alan katılımcılar olduğu görülmektedir. Üniversitesi eğitim alan katılımcılardan kaynaklandığı, bu grupta yer alanların diğer gruplarda yer alanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

Yapılan Tukey testi analizi sonucuna göre farkın Kırıkkale üniversitesinde eğitim alan katılımcılardan kaynaklandığı, bu grupta yer alanların diğer gruplarda yer alanlara göre anlamlı bir şekilde daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir. Aksaray üniversitesinde eğitim alan katılımcıların coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyi Kırıkkale üniversitesinde eğitim alan katılımcılara göre anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Bu araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeyleri çok yüksek “Kesinlikle katılıyorum” seviyesinde çıkmıştır. Ancak, yapılan madde analizi sonucunda öğretmen adaylarının gerek almış oldukları ortalama puanları gerekse yüzde değerleri açısından özyeterlik düzeylerinin maddelere göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Yapılan madde analizlerine göre şu sonuçlar elde edilmiştir. Coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerin aritmetik ortalamalarının 2,60 ile 4,33 standart sapmalarında 0,77 ile 1,52 arasında değiştiği görülmektedir. Öğrencilerin en çok katıldığı ilk üç maddenin “İthalat ve ihracat kavramlarını örneklerle açıklayabilirim.” (4,33±0,75), “Çevre kirliliğinin yol açacağı durumları örneklerle açıklayabilirim.” (4,31±0,77), “Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini açıklayabilirim” (4,30±0,70) maddelerinin olduğu görülmektedir. En az katıldığı ilk üç maddenin ise “Dünyada nüfusun dağılışı, fiziki faktörlerin etkisini açıklayamam.” (2,60±1,52), “Ülkemizde dokuma, deri ve giyim sanayinin yoğun olarak kuruldukları yerleri bilirim.” (3,47±0,98), “Sanayide hammadde olarak kullanılan hayvansal ürünleri sayabilirim.” (3,71±0,93) maddelerinin olduğu görülmektedir.

Buradan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kendilerini dünya nüfusunun dağılışı, ülkemiz deri, dokuma ve giyim sanayinin yoğun olarak kuruldukları yerleri bilme ve sanayide hammadde olarak kullanılan ürünlerin neler olduklarını bilmede yeterli göremedikleri çıkarılabilir yükseköğretim kurumlarında verilen eğitimlerde, özellikle günümüzde her alanda (coğrafi, kültürel ve ekonomik vb.) bir rekabet halinde bulunduğumuzu düşündüğümüzde en büyük desteği eğitime ve eğitime şekil veren öğretmen adaylarının eğitime yoğun çaba ve azami güç kullanarak geliştirmemiz gerekmektedir bu bakımdan aynı seviyede eğitimin bütün kurumlarda verilmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Öğrencilere coğrafya konularına dayalı öğrenme öğretme etkinlikleriyle de bu yerlerin fiziksel ve demografik özellikleri, buralarda yaşayan

insanların sosyal ve ekonomik faaliyetleri hakkında bilgi edinmelerini, kavram ve genellemeler oluşturabilmelerini sağlamak eğitimin gelişimi açısından toplumumuzda önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin coğrafyaya yönelik özyeterlik düzeylerinin yüksek olması nitelikli bir neslin oluşmasına katkı sağlayacaktır. Coğrafya disiplini, toplumu oluşturan bireylere kazandırmış olduğu becerilerle, donanımlı birey yetiştirme hedefinde önemli bir paya sahiptir. Çünkü ideal bir komutanın, doktorun, politikacının ve birçok meslek erbabının aynı zamanda iyi bir coğrafya bilgisine sahip olması gerekir. Dolayısı ile toplumu oluşturan fertlere coğrafya bilgisi ve becerilerinin yeteri miktarda ve nitelikli öğretmenler tarafından verilmesi çok önemli bir durumdur.

Bu bağlamda, öğretmen adaylarının eğitimi tüm toplumlarda önemlidir ve şu önerilerde bulunabilir;

- Üniversitede bulunan erkek öğrencilerin özyeterlik düzeylerinin artırılmasına yönelik bulundukları ilin idari yönetimlerince yönlendirme yapılmalı, şehrimi ve tarihimi öğreniyorum temalı kültür gezileri düzenlenmeli, düzenli aralıklarla konferans, sempozyum ve toplantılara katılmaları sağlanmalı bir de coğrafyayla ilgili doğa koruma kuruluşuna üyeliği sağlanabilir.
- Sosyal bilgiler anabilim dallarında görev yapan üniversite öğretim elemanlarının tüm öğretmen adaylarını coğrafi geziler, sempozyum, kongre, toplantı vb. etkinliklere katılmaları konusunda teşvik etmeleri önerilir.
- Aksaray'da okuyan öğrencilerin özyeterlik düzeyi Kırıkkale'de okuyan öğrencilerden yüksek olmasının sebebi araştırılıp iki üniversite arasında koordinasyon sağlanabilir.
- Araştırma bulgularına göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlikleri yüksek düzeyde tespit edilmiştir. Coğrafyanın insan yaşamı üzerinde ki özyeterliğin öğretmen adayları tarafından etkisinin araştırılması istenilebilir.
- Bu araştırmada kullanılan özyeterlik ölçekleri kullanılarak farklı anabilim dallarında (sosyal bilgiler, sınıf öğretmenliği ve coğrafya eğitimi gibi) öğrenim gören öğretmen adaylarının coğrafyaya yönelik özyeterlikleri ve tutumları arasında farkın olup olmadığı araştırılabilir.

- Özellikle 4.sınıf ve KPSS kursuna giden öğretmen adaylarının özyeterlik düzeyinin yüksek olmasının nedenleri araştırılabilir.
- İlköğretim sosyal bilgiler programında var olan coğrafya disiplininin yeri ve kapsadığı konuların öğrencilere kazandırmak istediği beceriler eğitim bilimleri tarafından tespit edilip öğretmen adaylarının staj günleri artırılarak öğretilme imkânı artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksu, H. H. (2008). Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretimine Yönelik Özyeterlik İnançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2): 161-170.
- Armor, D., Analysis of the school preferred reading programs in selected Los Angeles minority schools.(REPORT NO.R-2007-LAUDS). Santa Monica ,CA: Rand Corporation. (ERIC Document Reproduction Service No.130 243).
- Arseven,A. (2016), Özyeterlik Bir Kavram Analizi. *Turkish Studies*, (11)9, 63-80.
- Arslan,A.(2012). İlköğretim Öğrencilerinin Özyeterlik İnancı Kaynaklarının Öğrenme ve Performansla İlgili Özyeterlik İnancını Yordama Gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, (12),3, 2012, 1908-1920.
- Ashton, S.T, (1984) Teacher Efficacy: A Motivational Paradigm for Effective Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, (35), 5, 28-32
- Atalay, İ. (2005). *Genel Fiziki Coğrafya*. İzmir: Meta.
- Aydoğan, A. & Y. Özbay (2009). *Akademik Erteleme Davranışının Benlik Saygısı, Durumluluk, Kaygı, Özyeterlik Açısından Açıklanaabilirliğinin İncelenmesi. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, (2),3,2012.1-9.
- Aylar, F. ve Aksin, A., (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Amasya Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 299-313.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 81, 197-225.
- Bandura, A. (1989a). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175-1184.
- Bandura, A. (1989b). Regulation of cognitive processes through perceived self-efficacy. *Developmental Psychology*, 25, 729-735.
- Bandura, A. (1991). Self-regulation of motivation through anticipatory and self-regulatory mechanisms. R. A. Dienstbier içinde, *Perspectives on motivation: Nebraska symposium on motivation* (s. 69-164). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28, 117-148.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. S. Ramachandran içinde, *Encyclopedia of human behavior* (s. 71-81). New York: Academic Press.
- Bandura, A. (1997). *The Exercise of Control*. New York: Freeman.

- Baştürk, R. (2011). Bütün yönleriyle SPSS örnekli nonparametrik istatistiksel yöntemler. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cansoy, R. Parlar, H.,& Polatcan, M. (2018). *Teacher Candidates' Critical Thinking Tendencies Research in Turkey: A Content Analysis. Universal Journal of Educational Research* 6(9).
- Çelenk, S. (2000). *Cumhuriyet döneminde ilköğretim programları ve gelişmeler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dönmez, C. (2003). *Sosyal Bilimler ve Sosyal bilgiler. Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal bilgiler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Duman, B. (2002). Süreç temelli öğretimin ilköğretim 6. sınıf Sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarıları ve kalıcılığı üzerindeki etkileri. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Adana Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Adana.
- Ekinci, N. (2015). Öğretmen adaylarının öğrenme yaklaşımları ve öğretmen özyeterlik inançları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 62- 76.
- Gençtürk, E. (2009). İlköğretim Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara.
- Kaya, B. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Üst Düzeyli Düşünme Becerilerinin Öğretimi ile İlgili Öz Yeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* Yıl:12, S:3,s.107-122
- Köken, N. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde "soru sorma metodu"nın önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 91-104.
- Kurbanaoğlu, S.S.(2004), Özyeterlik İnancı ve Bilgi Profesyonelleri İçin Önemi. *Bilgi Dünyası* (5), 2, 137-152..
- Locke, E. A. (1991). The Motivation Sequence, the Motivation Hub, and the Motivation Core. Special Issue: Theories of Cognitive Self-Regulation. *Organizational Behavior Human Decision Processes*(50), 288-299.
- Özey, R. (2005). *Çevre Sorunları*. Erzurum: Aktif.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk içinde, *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in achievement settings. *Review of Educational Research*, 66, 543-578
- Pajares, F. (2006). Self-efficacy during childhood and adolescence: Implications for teachers and parents. *Self-efficacy beliefs of adolescents*, 339-367.

- Schunk, D., & Zimmerman, B. J. (2007). Influencing Children's Self-Efficacy and Self-Regulation of Reading and Writing through Modeling. *Reading and Writing Quarterly*, 23, 7-25.
- Skaalvik, E. (2007). Dimensions of Teacher Self-Efficacy and Relations With Strain Factors, Perceived Collective Teacher Efficacy, and Teacher Burnout. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 611-625.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Şahin, C. (1998). *Coğrafya'ya Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Şimşek, M. (2006). Sosyal bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafyaya Yönelik Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. İstanbul.
- Tozlu, N. (2003). *Eğitim felsefesi*. Ankara: MEB Yay., Bilim ve kültür eserleri.
- Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*(17), 783–805.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, M., & Hoy, W. K. (1998). Teacher Efficacy: Its Meaning and Measure. *Review of Educational Research*., 68(2), 202–248.
- Uysal, İ., (2013). Akademisyenlerin Genel Özyeterlik İnançları: AİBÜ Eğitim Fakültesi Örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (3)2, 144-151.
- Wood, R. E., & Bandura, A. (1989). Social cognitive theory of organizational management. *Academy of Management Review*(14), 361-384.
- Yılmaz, E., Tomris, G., & Kurt, A. A. (2016). Pre-school teachers' self-efficacy beliefs and their attitudes towards the use of technological tools: Balıkesir province sample. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 6(1), 1-26
- Yılmaz, K., & Tepebaş, F. (2011). İlköğretim düzeyinde Sosyal bilgiler eğitiminde karşılaşılan sorunlar: mesleğine yeni başlayan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 157-177.
- Yüksel, K. (2010). Rehber Öğretmen Adaylarının Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Özyeterlik Algıları. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir.
- Zayimoğlu, F. (2011) Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının İlköğretim Sosyal bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara.
- Zimmerman, B. (1995). Self-efficacy and educational development. A. Bandura içinde, *Self-efficacy in changing societies* (s. 202-231). Cambridge: Cambridge University Press.

EKLER

EK A Aksaray Üniversitesi Ölçek Uygulama izni

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 35609705-100
Konu : Kübra ELİBAL Anket İzni

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞINA

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 29.03.2017 tarihli ve 45333631-044/00000154189 sayılı yazısı.

Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans 152203412 numaralı öğrencisi Kübra ELİBAL'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yönelik Özyeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı konu tez ile ilgili "Coğrafya Konularına Yönelik Özyeterlilik Ölçeği" adlı anket çalışmasını Fakülteniz Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilere uygulayabilmesi için adı geçen öğrencimize gerekli kolaylığın sağlanması hususunda;

Gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. İsmet EMRE
Dekan V.

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Adres: Eğitim Fakültesi
Tel: 03022883314

Bilgi için: Eğitim Fakültesi
Fax: 03022883333
WEB: www.aksaray.edu.tr

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden 05400607-0304-4a77-8e99-045283046690 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK B HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİNDEN ALINAN ÖLÇEK UYGULAMA İZNİ

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 12420890-300-E.1974
Konu : Anket İznî-Kübra ELİBAL

14/04/2017

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 29/03/2017 tarih ve 45333631-154188 sayılı yazınız.
b) Eğitim Fakültesi Dekanlığının 12/04/2017 tarih ve 25988804-100-E.8036 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Kübra ELİBAL'ın "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yönelik Özyeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması için "Coğrafya Konularına Yönelik Özyeterlilik Ölçeği" adlı anket çalışmasını Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında eğitim gören öğrencilere yapabilmesinin uygun olduğuna dair Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Dekanlığından alınan ilgi (b) yazı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Fatma KARİPCİN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:
1- İlgi Yazı
2- Eğitim Fakültesi Dekanlığı Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Yazısı (1 Sayfa)

**BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR**

Adres: 2000 EVLER MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD. 50300 NEVŞEHİR
Telefon: +90 (384) 228 10 00 Faks: +90 (384) 228 11 09
Elektronik Ağ: <http://www.nevsehir.edu.tr> nevsehiruniversitesi@hs01.kep.tr Özden POLAT

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden 73ce1031-4d90-409c-8793-2272c5567919 kodu ile erişebilirsiniz.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	ELİBAL, Kübra
Uyruğu	T.C
Doğum tarihi ve yeri	10.06.1992 ORTAKÖY
Medeni hali	Bekâr
Telefon	5550940166
Faks	
E-posta	kbralbal@outlook.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
İlkokul	Ceceli İ.Ö.O	2002
Orta Okul	Durhasanlı İ.Ö.O	2005
Lise	Ortaköy Lisesi	2009
Üniversite	Necmettin ERBAKAN üniversitesi AKEF.	2014

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2015-2018	Doğan Eğitim ve Etüt merkezi	Öğretmen